

У Х В А Л А

Ім'ям України

21 жовтня 2014 року

м. Київ

Київський апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів: головуючого судді: Карпушової О.В., суддів: Аліменка В.О., Кучми А.Ю., секретар судового засідання Самсонова М.М., за участю сторін: представник позивача Когут Н.М., представник відповідача Маслова В.М., представника прокуратури Дорошенко В.М., третя особа та представник третьої особи ТОВ «Вовчанський міжрайагроспостач» - Демет'єва М.М., представник третіх осіб ОСОБА_6, ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11 - ОСОБА_12, представник третьої особи громадської організації «Об'єднання вкладників «БАЗИС» - Сивогораків О.Л., розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Національного банку України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 14 серпня 2014р., у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Інвестор-Фонд» до Національного банку України, треті особи: Публічне акціонерне товариство «Акціонерний комерційний банк «БАЗИС», громадська організація «Об'єднання вкладників «БАЗИС», Публічне акціонерне товариство «Інвестор», Товариство з обмеженою відповідальністю «Вовчанський міжрайагроспостач», ОСОБА_6, ОСОБА_14, ОСОБА_15, ОСОБА_7, ОСОБА_16, ОСОБА_17, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11, про скасування постанови, -

В С Т А Н О В И В :

22.02.2013р. Товариство з обмеженою відповідальністю «Інвестор-Фонд» (надалі ТОВ «Інвестор-Фонд») звернулося до суду з позовом до Національного банку України про скасування постанови Правління Національного банку України від 23.08.2012р. № 357 «Про відкликання банківської ліцензії та призначення ліквідатора публічного акціонерного товариства «Акціонерний комерційний банк «БАЗИС».

Постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 06.06.2013 р., залишено без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 23.01.2014 р., у задоволенні позовних вимог відмовлено.

Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 02.07.2014р. касаційної скарги третьої особи у справі ОСОБА_14 задоволено частково, постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 06.06.2013 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 23.01.2014 року - скасовано, справу направлено на новий розгляд до суду першої інстанції.

Скасовуючи вказані рішення, Вищий адміністративний суд зазначив, що в судових рішеннях не приділено уваги дослідженню питання фінансового стану Комерційного банку «Базис», що є визначальним для вирішення спору по суті та з'ясування правомірності пред'явлених ТОВ "Інвестор-Фонд" позовних вимог.

Постановою Окружного адміністративного суду від 14.08.2014р. позовні вимоги задоволено: визнано протиправною та скасовано постанову Правління Національного банку України від 23.08.2012 р. № 357 "Про відкликання банківської ліцензії та призначення ліквідатора публічного акціонерного товариства "Акціонерний комерційний банк "БАЗИС" (м. Харків)".

Задовольняючи позовні вимоги суд першої інстанції виходив з того, що відповідачем не доведено правомірність прийнятого рішення, оскільки зі змісту Програми фінансового оздоровлення публічного акціонерного товариства "Акціонерний комерційний банк "БАЗИС" бачається, що тимчасова адміністрація встановила, що фінансова ситуація банку за результатами здійснення відповідних заходів, може бути стабілізована майже у повному обсязі, отже, прийняття Національним банком України постанови про відкликання банківської ліцензії та призначення ліквідатора протягом одного місяця діє за затвердження Програми про фінансове оздоровлення банку, тобто, не дочекавшись результатів проведених заходів, є незрозумілим.

Відповідач, не погоджуючись з рішенням суду першої інстанції, подав апеляційну скаргу у якій просить скасувати постанову Окружного адміністративного суду від 14.08.2014р. як таку, що прийнято з порушенням норм матеріального та процесуального права, та прийняти нову постанову, якою відмовити у задоволенні позовних вимог.

Апеляційну скаргу обгрунтовано тим, що відповідач прийняв спірну постанову на підставі результатів показників діяльності публічного акціонерного товариства "Акціонерний комерційний банк "БАЗИС", оскільки, станом на 14.08.2012р., регулятивний капітал банку був повністю втрачений і мав від'ємне значення 301.5 млн.грн.

В судовому засіданні представник відповідача та представник прокуратури підтримали доводи апеляційної скарги.

Представник позивача, третя особа та представники третіх осіб, які з'явилися в судовому засіданні заперечували проти задоволення апеляційної скарги.

Інші сторони в судовому засіданні не з'явилися, про час, дату та місце слухання справи повідомлялися належним чином.

Справу розглянуто за відсутності інших сторін, оскільки судом апеляційної інстанції обов'язково їх явка не визнавалася.

Колегія суддів, заслухавши доповідь судді-доповідача, пояснення представників сторін, перевіриши матеріали справи та доводи апеляційної скарги, вважає, що апеляційна скарга не підлягає задоволенню з наступних підстав.

Судами першої та апеляційної інстанції встановлено, що 15.04.1992 р. Національним банком України був зареєстрований комерційний банк "БАЗИС", який в подальшому змінив назву - з 22.09.1995р. акціонерний комерційний банк «Базис», з 29.09.2009 р. - публічне акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "БАЗИС" (надалі ПАТ «АКБ "БАЗИС").

20.10.2011 р. Національний банк України видав ПАТ «АКБ "БАЗИС" банківську ліцензію № 34 на право здійснення банківської діяльності.

04.04.2012р. Правління Національного банку України прийняло постанову № 168 про призначення тимчасової адміністрації ПАТ «АКБ "БАЗИС" строком на шість місяців, а саме у період з 23.04.2012 р. по 23.10.2012 р.

Вказана постанова відповідача обгрунтована тим, що аналіз показників діяльності банку і результатів інспекційної перевірки свідчать про погіршення фінансового стану ПАТ «АКБ "БАЗИС", зниження рівня ліквідності та загрозу втрати платоспроможності.

Постановою Правління Національного банку України від 23.08.2012 року № 357 вирішено відкликати банківську ліцензію та ініціювати процедуру ліквідації Комерційного банку «Базис» ПАТ «АКБ "БАЗИС».

В мотивувальній частині вказаної постанови зазначено, що, з врахуванням висновків Генерального департаменту банківського нагляду про неможливість фінансового оздоровлення Комерційного банку «Базис», доцільне відкликання банківської ліцензії та ліквідація банку. Пропозиції виконуючого обов'язки тимчасового адміністратора банку містять висновки про неплатоспроможність банку та неможливість приведення його діяльності у правову та фінансову відповідність до вимог Закону про банки та нормативно - правових актів Національного банку України, а тому фінансове оздоровлення банку є неможливим.

Вищенаведені обставини, встановлені судом першої інстанції, перевірені, знайшли своє підтвердження при апеляційному розгляді справи, і не є спірними.

Відповідно до ст. 195 Кодексу адміністративного судочинства України суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції в межах апеляційної скарги.

Стаття 19 Конституції України передбачає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Закон України «Про банки і банківську діяльність» (в редакції чинній на час виникнення спірних правовідносин) надалі - Закон № 2121) визначає структуру банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків. Метою цього Закону є правове забезпечення стабільного розвитку і діяльності банків в Україні і створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника.

Відповідно до ч.1 ст.17 Закону № 2121 державна рестрація юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, проводиться відповідно до законодавства з питань державної рестрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

Згідно ч.8 вказаної статті юридична особа набуває статусу банку і право на здійснення банківської діяльності виключно після отримання банківської ліцензії та внесення відомостей про неї до Державного реєстру банків.

Забороняється здійснювати банківську діяльність без отримання банківської ліцензії (ч.9 ст.17 Закону № 2121).

Статтею 30 Закону № 2121 визначена структура регулятивного капіталу банку. Регулятивний капітал банку включає: 1) основний капітал; 2) додатковий капітал.

Основний капітал банку включає статутний капітал і розкриті резерви, які створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку, надбавок до курсу акцій і додаткових внесків акціонерів у статутний капітал, загальний фонд покриття ризиків, що створюється під невизначений ризик при проведенні банківських операцій, за винятком збитків за поточний рік і нематеріальних активів.

За умови затвердження Національним банком України додатковий капітал може включати: 1) нерозкриті резерви (крім того факту, що такі резерви не відображаються в опублікованому балансі банку, вони повинні мати таку ж якість і природу, як і розкритий капітальний резерв); 2) резерви переоцінки (основні засоби та нерезалізована вартість "прихованих" резервів переоцінки в результаті догосподарського перебування у власності цінних паперів, відображених у балансі за історичною вартістю їх придбання); 3) гібридні (борг/капітал) капітальні інструменти, 4) субординований борг.

Частиною 1 статті 66 Закону № 2121 встановлено, що державне регулювання діяльності банків здійснюється Національним банком України у таких формах:

I. Адміністративне регулювання: 1) рестрація банків і ліцензування їх діяльності; 2) встановлення вимог та обмежень щодо діяльності банків; 3) застосування санкцій адміністративного чи фінансового характеру; 4) нагляд за діяльністю банків; 5) надання рекомендацій щодо діяльності банків.

II. Індикативне регулювання: 1) встановлення обов'язкових економічних нормативів; 2) визначення норм обов'язкових резервів для банків; 3) встановлення норм відрахувань до резервів на покриття ризиків від активних банківських операцій; 4) визначення процентної політики; 5) рефінансування банків; 6) кореспондентських відносин; 7) управління золотовалютними резервами, включаючи валютні інтервенції; 8) операції з цінними паперами на відкритому ринку; 9) імпорту та експорту капіталу.

Метою банківського нагляду є стабільність банківської системи та захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках (ч.1 ст.67 Закону № 2121).

Відповідно до ч.4,5,6 ст.67 Закону № 2121 при здійсненні банківського нагляду Національний банк України має право вимагати від банків та їх керівників, банківських груп, учасників банківських груп усунення порушень банківського законодавства, виконання нормативно-правових актів Національного банку України для уникнення або подолання небажаних наслідків, що можуть поставити під загрозу безпеку коштів, довірених таким банкам, або завдати шкоди належному веденню банківської діяльності.

Національний банк України має право запровадити особливий режим контролю за діяльністю банку та призначити куратора банку. Особливий режим контролю є додатковим інструментом банківського нагляду, що використовується, як правило, одночасно із заходами впливу, встановленими статтею 73 цього Закону. Під час здійснення процедури тимчасової адміністрації банку або особливого режиму контролю за діяльністю банку Національний банк України має право заборонити банку використовувати для розрахунків прями кореспондентські рахунки та/або вимагати від банку проведення розрахунків виключно через консолідований кореспондентський рахунок.

Частиною 1 статті 71 Закону № 2121 визначено, що кожний банк є об'єктом інспекційної перевірки упнов'язаними Національним банком України особами.

Перевірки здійснюються з метою визначення рівня безпеки і стабільності операцій банку, достовірності звітності банку і дотримання банком законодавства України про банки і банківську діяльність, а також нормативно-правових актів Національного банку України (ч.2 вивчеказаної статті).

Відповідно до ч.1 ст.73 Закону № 2121 у разі порушення банками або іншими особами, які можуть бути об'єктом перевірки Національного банку України відповідно до цього Закону, банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку України, його вимог, встановлених відповідно до статті 66 цього Закону або здійснення ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, Національний банк України адекватно вининеному порушенню має право застосувати заходи впливу.

Згідно частини 2 статті 73 Закону № 2121, у разі порушення цього Закону чи нормативно-правових актів Національного банку України, що спричинило значну втрату активів або доходів, і настанні ознак неплатоспроможності банку Національний банк України має право відкликати ліцензію та ініціювати процедуру ліквідації банку згідно з положеннями цього Закону.

Статтею 75 Закону № 2121 визначені підстави призначення тимчасової адміністрації.

Згідно ч.2 ст.78 Закону № 2121 у разі призначення Національним банком України тимчасової адміністрації банку реорганізація банку та емсія акцій банку здійснюються за рішенням тимчасового адміністратора у порядку, який встановлюється Національним банком України.

Відповідно до ч.4,2, 3 ст.80 Закону № 2121 тимчасовий адміністратор з дня свого призначення має повне і виняткове право управляти банком та зобов'язаний вживати всіх необхідних заходів для приведення діяльності банку в правову та фінансову відповідність із вимогами цього Закону та нормативно-правовими актами Національного банку України з метою захисту інтересів вкладників та інших кредиторів. Протягом одного місяця з дня призначення тимчасовий адміністратор зобов'язаний провести інвентаризацію банківських активів і пасивів та скласти баланс.

Частиною 4 ст.80 Закону № 2121 визначені права тимчасового адміністратора.

Відповідно до ч.7 вказаної статті, тимчасовий адміністратор вживає заходів, передбачених програмою фінансового оздоровлення банку, в тому числі відступлення права вимоги, переведення боргу чи реорганізація банку, без повідомлення та отримання згоди акціонерів, боржників, кредиторів (вкладників) банку.

Організація роботи тимчасового адміністратора встановлена ст.83 Закону № 2121.

Тимчасовий адміністратор не пізніше ніж через два тижні з дня призначення подає Національному банку України попередній звіт.

Попередній звіт повинен включати результати загальної оцінки відповідності діяльності банку вимогам цього Закону і нормативно-правовим актам Національного банку України та пропозиції щодо приведення діяльності банку в правову та фінансову відповідність з вимогами цього Закону та нормативно-правовими актами Національного банку України.

Якщо тимчасова адміністрація призначена з зв'язку з погіршенням фінансового стану банку або за висновком Національного банку України фінансовий стан банку погіршився, попередній звіт також повинен включати:

- 1) результати попередньої оцінки фінансового стану банку (стану кредитного портфеля, активів та зобов'язань, ліквідності тощо);
- 2) пропозицію щодо суми коштів, необхідних для відновлення платоспроможності банку, або необхідності відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку;
- 3) пропозиції щодо можливих шляхів фінансового оздоровлення банку (капіталізація банку за рахунок учасників та/або інвесторів, продаж активів для погашення зобов'язань, реорганізація тощо).

Тимчасовий адміністратор вживає заходів для відновлення діяльності банку відповідно до плану дій тимчасового адміністратора, а в разі призначення тимчасової адміністрації у зв'язку з погіршенням фінансового стану банку - відповідно до програми фінансового оздоровлення банку.

Тимчасовий адміністратор подає Національному банку України: план дій тимчасового адміністратора у строк до двох тижнів з дня призначення тимчасової адміністрації; програму фінансового оздоровлення банку у строк до одного місяця з дня призначення тимчасової адміністрації.

Тимчасовий адміністратор складає план дій тимчасового адміністратора або програму фінансового оздоровлення банку та подає Національному банку України звіт про їх виконання в порядку, встановленому Національним банком України.

Згідно статті 84 Закону № 2121 Національний банк України організовує, координує та контролює діяльність тимчасової адміністрації, а також дає вказівки, обов'язкові до виконання тимчасовим адміністратором.

Національний банк України розглядає попередній звіт тимчасового адміністратора та затверджує план дій тимчасового адміністратора або програму фінансового оздоровлення банку не пізніше ніж через два тижні від дня подання тимчасовим адміністратором відповідних документів. У разі незатвердження у визначений строк плану дій тимчасового адміністратора або програми фінансового оздоровлення банку Національний банк України зобов'язаний у визначений строк призначити нового тимчасового адміністратора.

Відповідно до ч.4 вказаної статті Національний банк України має право відкликати банківську ліцензію, ініціювати ліквідацію банку в будь-який час, коли діїде висновок, що фінансове оздоровлення банку є неможливим.

Згідно ч.3 ст. 87 Закону № 212 ліквідація банку з ініціативи Національного банку України здійснюється відповідно до цього Закону та нормативно-правових актів Національного банку України.

Частиною 1 статті 20 Закону № 2121 визначені підстави відкликання банківської ліцензії. Національний банк України може відкликати банківську ліцензію виключно у таких випадках:

- 1) якщо було виявлено, що документи, надані для отримання ліцензії, містять недостовірну інформацію;
- 2) якщо банк не виконав жодної банківської операції протягом року з дня отримання банківської ліцензії;
- 3) у разі порушення цього Закону або нормативно-правових актів Національного банку України, що спричинило значну втрату активів і наявність неплатоспроможності банку;
- 4) на підставі висновку тимчасового адміністратора про неможливість приведення банку у правову відповідність з вимогами цього Закону та нормативно-правовими актами Національного банку України;
- 5) недозволені виконання плану тимчасової адміністрації щодо реорганізації банку.

З матеріалів справи бачається, що фінансовий стан ПАТ «АКБ "БАЗИС" у 2010-2011 роках був належний, що підтверджується Звітом Управління Національного банку України в Харківській області про інспектування ПАТ «АКБ "БАЗИС" від 03.11.2011р. та Звітом ПП аудиторської фірми «Стар».

Підставою прийняття 20.04.2012р. Правління Національного банку України постанови № 168 про призначення тимчасової адміністрації ПАТ «АКБ "БАЗИС" стало погіршення фінансового стану ПАТ «АКБ "БАЗИС", зниження рівня ліквідності та виникнення загрози втрати платоспроможності.

Відповідно до вивчених норм закону, тимчасовою адміністрацією ПАТ «АКБ "БАЗИС" 25.07.2012р. була розроблена та затверджена Програма фінансового оздоровлення ПАТ «АКБ "БАЗИС" (т.6 а.с.61).

Програма фінансового оздоровлення ПАТ «АКБ "БАЗИС" розроблена на період до 23.10.2012 р. та включає аналіз фінансового стану і платоспроможності банку, заходи щодо фінансового оздоровлення банку, заходи щодо приведення розміру регулятивного капіталу до розміру не меншого, ніж 120 млн.грн., заходи щодо покращення якості активів банку та стабільності ресурсної бази, також містить прогностичні показники діяльності банку, кошторис доходів та витрат (консолідовано і у розрізі філій), програму капіталізації банку.

Згідно висновків Програми фінансового оздоровлення, на підставі прогностичних розрахунків у період дії тимчасової адміністрації в ПАТ «АКБ "БАЗИС" фінансова ситуація може бути стабілізована майже у повному обсязі.

Як зазначено у висновках Програми для приведення діяльності ПАТ «АКБ "БАЗИС" у правову та фінансову відповідність до вимог Закону та нормативно-правових актів відповідно до цього Закону, та приймаючи до уваги, що Вищий адміністративний суд України в ухвалі від 02.07.2014р., у даній справі, зазначив, що визначальним для вирішення спору є з'ясування та дослідження питання щодо приведення банку у правову відповідність з вимогам суду першої інстанції про обгрунтованість позовних вимог, оскільки, згідно висновків Програми фінансового оздоровлення ПАТ "АКБ "БАЗИС", фінансова ситуація банку за результатами здійснення вище проведених заходів могла бути стабілізована у повному обсязі.

Проте, відповідач не надав жодного доказу на підтвердження нецільності виконання плану тимчасової адміністрації щодо фінансового оздоровлення банку, а також не надав доказів на підтвердження вжиття конкретних заходів на виконання Програми фінансового оздоровлення банку. Згідно Програми конкретні заходи по оздоровленні фінансового стану банку повинні були вжитися протягом серпня-жовтня 2012р., а Національний банк України не надав можливості реалізувати виконану Програму, не надав можливість одорвати банк, та всупереч визначеного програмою графіку передчасно відкликав ліцензію, тобто по суті перешкодив виконанню Програми фінансового оздоровлення банку, прийняв спірну постанову № 357 від 23.08.2012р. «Про відкликання банківської ліцензії та призначення ліквідатора ПАТ "АКБ "БАЗИС».

Отже, колегія суддів вважає, що відповідачем не доведено необхідність прийняття спірної постанови до залучення інвесторських коштів та отримання результатів виконання Програми фінансового оздоровлення банку в цілому.

Згідно з частиною 4 статті 70 КАС України обставини, які за законом повинні бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися ніякими іншими засобами доказування, крім випадків, коли щодо таких обставин не виникає спору.

Стаття 71 КАС України передбачає, що кожна особина повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення.

Отже, доводи апелянта не заслуговують уваги, оскільки не спростують правильних висновків суду першої інстанції.

На підставі вивченої справи, судова колегія вважає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив постанову з додержанням норм матеріального і процесуального права, тому відсутні підстави для скасування постанови.

Повний текст ухвали виготовлено 24.10.2014р.

Керуючись статтями 195, 196, 198, 200, 205, 211, 212, 254 Кодексу адміністративного судочинства України, апеляційний суд, -

У Х В А Л И В :

Апеляційну скаргу Національного банку України на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 14 серпня 2014р. - залишити без задоволення.

Постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 14 серпня 2014р. у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Інвестор-Фонд» до Національного банку України, треті особи: Публічне акціонерне товариство «Акціонерний комерційний банк «БАЗИС», громадська організація «Об'єднання вкладників «БАЗИС», Публічне акціонерне товариство «Інвестор», Товариство з обмеженою відповідальністю «Вовчанський міжрайагроспостач», ОСОБА_6, ОСОБА_14, ОСОБА_15, ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11, про скасування постанови, залишити без змін.

Ухвалу суду апеляційної інстанції за наслідками діяльності суду першої інстанції набуває законної сили з моменту проголошення та може бути оскаржена безпосередньо до Вищого адміністративного суду України протягом двадцяти днів з дня її складення в повному обсязі.

Колегія суддів:	О.В. Карпушова
	В.О. Аліменко
	А.Ю. Кучма

Головуючий суддя Карпушова О.В.

Судді: Аліменко В.О.

Кучма А.Ю.